

Příloha č. 1 – Popis aktivit

- 1) Podpora komunitní práce**
- 2) Podpora sociálních služeb**
- 3) Podpora ohrožených rodin s dětmi**
- 4) Podpora osob závislých nebo závislostí ohrožených**
- 5) Podpora řešení dluhové problematiky**
- 6) Podpora posílení výkonu sociální práce na obcích**
- 7) Podpora prevence zdraví**
- 8) Podpora participativních metod práce s cílovou skupinou**
- 9) Podpora programů zaměřených na boj s diskriminací a anticiganismem**

1) Podpora komunitní práce

Cílem aktivity je zajistit podporu komunitní práce spočívající v přímé podpoře cílové skupiny/komunity a posílit tak schopnost osob žijících v komunitě/náležících k dané skupině společně zvládat/ovlivňovat znevýhodňující a obtížné interakce tím, že získají větší míru kontroly nad okolnostmi svého života; společným úsilím bude dosaženo komunitou definovaných cílů. Nedílnou součástí cíle aktivity je posilování aktivního zapojení do rozhodování a realizace aktivit na místní úrovni, realizace účasti na životě komunity v přirozených podmínkách a participace na životě místního společenství.

Komunitní práce, zejména komunitní sociální práce, představuje dlouhodobě působící metodu sociální práce, jejímž subjektem je komunita/skupina lidí, které spojují společně definované sociální problémy a podmínky, tj. členové komunity se nacházejí v nepříznivé sociální situaci¹, přičemž tato nepříznivá sociální situace je zároveň spojena znaky sociálního vyloučení nebo ohrožení sociálním vyloučením², které jsou společné pro danou komunitu/skupinu. Jejím cílem je posílit schopnost lidí žijících v komunitě/náležících k dané skupině společně zvládat/ovlivňovat znevýhodňující a obtížné interakce tím, že získají větší míru kontroly nad okolnostmi svého života; společným úsilím bude dosaženo komunitou definovaných cílů.

Větší míru kontroly nad okolnostmi svého života, kterým jsou společně vystaveni, dosahují příslušníci komunity prostřednictvím **práce celého společenství**, na kterém se podílejí všichni relevantní aktéři z komunity, příp. jejího okolí i celé společnosti, za podpory (organizační, vzdělávací, strategické a facilitační) **komunitního pracovníka**, který k tomuto účelu může využívat **širokou škálu metod** (od motivování, zvyšování sebedůvěry a podpory samoorganizování členů komunity až po zapojování komunity do komunitního plánování, rozvoje lokality či případné iniciace legislativních změn).

Komunita je definována lokalitou/teritoriem/územím, kde žijí lidé, které spojují společné podmínky a problémy.

„Komunitu chápeme jako skupinu lidí, na kterou se zaměřuje pozornost komunitního pracovníka (mikrokontext). Mikro-kontext zahrnuje podmínky, které bezprostředně ovlivňují životy lidí v komunitě. Tyto podmínky jsou určovány lokalitou, ve které členové komunity bydlí (mezokontext). Život členů komunity ovlivňuje také lokální politika a celkový charakter obce / regionu, ve kterém se lokalita nachází (makrokontext).“³

Sousedství = skupina lidí, které spojuje pouze místo, kde žijí/bydlí, vztahy mezi nimi jsou pouze sousedské; mají však často velmi podobné potřeby, k jejich řešení však nedospívají společnými silami, ale individuálně, což může leckdy zvyšovat napětí mezi jednotlivci (způsoby naplňování potřeb jedněch nemusí být v souladu se způsoby dalších osob v sousedství).

Sousedství je často výchozím stavem (nejen v sociálně vyloučených lokalitách). Lidé mají podobné potřeby a vytvoření komunitních vazeb může přispět k tomu, aby se učili svoji situaci řešit efektivnějším způsobem společnými silami a s využitím silných stránek/zdrojů v rámci komunity. **Posílení komunitních vazeb a budování komunity může tedy být cílem, k němuž komunitní práce směřuje, tj. aby osoby z cílové skupiny žijící uvnitř komunity byly schopny:**

- efektivně spolupracovat v identifikaci problémů a potřeb komunity,
- dosáhnout shody na cílech a prioritách,
- dohodnout se na způsobu realizace společně stanovených cílů,
- efektivně spolupracovat na požadovaných opatřeních.

¹ Nepříznivá sociální situace = oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením. (viz § 3 zákona č. 108/2006 Sb.).

² Zejm. dlouhodobými obtížemi v interakcích s okolním prostředím.

³ [Manuál k používání evaluačního softwaru](#) (Ostravská univerzita, 2020).

Komunitní práce je založená na propojování **sdílených potřeb, zájmů, hodnot a existujících zdrojů** (lidských, materiálních, finančních či jiných) **uvnitř komunity** a na **stanovování dosažitelných cílů na základě možností dané komunity** – zplnomocňující proces, který vychází z posilování místních zdrojů. Toto zmocňování využívá silných stránek lidí z cílové skupiny a je posilováno zkušeností malých společných úspěchů zapojených lidí z cílové skupiny. Významně zvyšuje předpoklady pro udržitelnost výsledků a dosažených změn. Dále je komunitní práce zaměřena na podporu aktivizace a participace cílové skupiny a řeší témata, která přesahují jednotlivce. Komunita musí mít nadefinovány společné cíle a potřeby, určovat priority, procesy a postupy práce, se aktivně účastnit řešení své situace/tématu.

Principy komunitní práce:

1) Aktivizace = „probouzení“, rozvoj činorodosti, samostatnosti členů komunity při řešení sdílených problémů vedoucí k participaci a ke zplnomocnění; proces podněcování členů komunity ke změně pasivního postoje a přístupu v aktivní, posílení pocitu „mohu ovlivnit podmínky, které mají vliv na mou životní situaci“.

Komunitní pracovník vyhledává přirozené autority uvnitř komunity, prostřednictvím nichž získává informace a mapuje potřeby komunity, navazuje spolupráci, motivuje členy komunity k převzetí iniciativy a odpovědnosti, nalézání způsobů řešení problémů a hledá způsoby zapojení neaktivní části komunity (preferované týmové role: iniciátor, povzbuzovatel, mediátor, facilitátor, hledač kompromisů, pozorovatel, koordinátor).

2) Participace = „podílení se“, účast na rozhodování a na přímé realizaci opatření na úrovni sousedství, vyloučené lokality, obce, města či mikroregionu. Participace zahrnuje široké spektrum aktivit. Horizontální participace na úrovni občanské společnosti může mít podobu zapojování lidí do sousedské a širší komunity, do diskuse nad důležitými opatřeními týkajícími se života v obcích. Vertikální participace („politická“) pak může zahrnovat účast lidí na procesech plánování, rozhodování, řízení, implementace a evaluace, podílení se na výkonu moci a sebeurčení (zapojování lidí do prevence a do rozhodovacích procesů na místní úrovni).

Znaky dobré praxe ve vztahu k zajištění participace:

- všichni členové komunity mají dostatek informací o procesu a plánovaných/očekávaných výsledcích,
- minimálně každý segment či podskupina komunity má prostor pro aktivní zastoupení ve všech procesech demokratického rozhodování a plánování toho, jakým směrem a jakou rychlostí se v reálném rámci bude vyvíjet proces změny a jaké výsledky změny jsou pro ně žádoucí; participace není jen pasivní účastí na komunitním organizování, ale musí být vytvořeny podmínky pro možnost ovlivňovat rozhodování ve všech fázích práce a celkové směřování společné práce,
- každému členu komunity musí prokazatelně být umožněn aktivní podíl na komunitní práci (včetně práva nesouhlasit) a „vlastnění“ procesu i výsledků komunitní práce, nakolik chce a dle svých schopností může se do komunitní práce zapojit.

3) Zplnomocnění = „předání“, je možno chápat jako proces, metodu i cíl, kdy se komunita stává nezávislá a samostatná v řešení svých problémů a v rozhodování, je výsledkem uschopnění a zkompetentnění členů komunity, kteří znají své problémy, jsou si vědomi svých zdrojů/silných stránek a mají schopnost a kapacitu jednat a dosahovat vliv nad okolnostmi svých životů (mají přístup ke komponentům moci - vědění, dovednosti, rozhodování, síť a zdroje), čímž jsou schopni maximalizovat kvalitu svých životů. Proces zplnomocnění probíhá skrze kritické uvědomění, participaci na lokálních záležitostech a partnerství zúčastněných aktérů. Výsledkem zplnomocnění je sdílení redistribuce moci⁴.

4) Kolektivní/skupinová spolupráce = spolupráce se skupinami lidí, pro kterou je třeba vytvořit adekvátní podmínky (posilování vzájemné důvěry a sebedůvěry, vzájemná solidarita

⁴ Participativní přístupy v sociální práci: Bjelončíková, M., Glumbíková, K., Gojová, A., Gojová V., Ostravská univerzita, 2015.

a pomoc, respekt k odlišnostem, dobrovolnost, rovnocennost, koncentrace na silné stránky lidí a komunit, otevřenost, informovanost, transparentnost, sebeorganizování na demokratických principech).

Komunitní práce je přístup, který spojuje lidi dohromady a vede je k tomu, aby prostřednictvím efektivního využití vlastních zdrojů uměli nacházet řešení svých problémů, aby dokázali hájit své zájmy a jednat v zájmu celku s ohledem na individuální potřeby členů komunity. Ukazuje lidem, že jejich přání a problémy jsou podobné/stejně jako potřeby jejich sousedů, že se jedná o problémy, se kterými si jeden člověk poradit nedokáže, společnými silami je ale mohou zvládnout.

5) Práce s místními zdroji, dosažitelnost úspěchů, udržitelnost výsledků a dosažených změn = zplnomocňující proces, který vychází z posilování místních zdrojů; koncentruje se na silné stránky lidí a je posilován zkušeností malých společných úspěchů více lidí, vytváří předpoklady pro udržitelnost výsledků a dosažených změn.

6) Komplexní přístup = víceúrovňový, se zapojením různých aktérů, vyjednávání konsensu, využívání mnoha metod.

7) Zodpovědnost, sdílená zodpovědnost = vede k poznání, že pokud osoby z cílové skupiny chtějí změnu, mohou ji společně provést, mohou se podílet na utváření, nápravě a kontrole nejdůležitějších okolností ovlivňujících podmínky a v konečném důsledku kvalitu jejich života.

8) Reflektivní praxe a celoživotní učení = chápání reflexe jako významné složky učení. Reflexe představuje příležitost pro ohlédnutí se k předchozím událostem z praxe komunitní práce tak, abychom získali nové významy a poučení pro další zkušenost. Reflektivní praxi lze chápat jako záměrný proces zpětného ohlédnutí a přemýšlení o konkrétní situaci, který vede k hlubšímu vhledu do této situace a následné změně v praxi. Schéma modelu reflexe zahrnuje:

- Popis situace (Co se stalo?);
- Obrat k pocitům (Jaké pocity a myšlenky při dané aktivitě jsem prožíval?);
- Hodnocení (Co dobrého a špatného si z této situace mohu vzít?);
- Analýzu (Jaký smysl tato situace může mít?);
- Závěr (Co dalšího mohu udělat?);
- Akční plán (Pokud se dostanu do této situace znovu, co udělám jinak?).

Cílovou skupinou komunitní práce jsou členové místní komunity/sousedství (tj. primární cílovou skupinou osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené a sekundární cílovou skupinou další členové komunity/sousedství jako např. ostatní veřejnost, sousedé a další obyvatelé obce/lokality).

Komunitní centrum/místo pro komunitní setkávání slouží jako veřejný prostor pro uskutečňování aktivit komunitní (sociální) práce. Aktivity realizované v rámci komunitního centra naplňují hodnoty a principy komunitní (sociální) práce, které jsou formulovány v zakládacích dokumentech komunitního centra či jinak veřejně deklarovány (principy aktivizace, participace, uschopňování, zplnomocnění, kolektivní spolupráce, sdílení zodpovědnosti atd.). **Konkrétní podobu aktivit v komunitním centru utváří cílová skupina** podle vlastních potřeb a zájmů s cílem zlepšit sociální situaci nejen jednotlivců, ale i komunity jako celku. Komunitní centrum by mělo být neutrálním a otevřeným prostorem, který umožňuje lidem scházet se, společně vytvářet aktivity a řešit sdílené problémy.

Budování místa k setkávání komunity a realizaci společných aktivit (klubovna, komunitní centrum apod.) může být součástí komunitní práce tam, kde podobné zázemí doposud chybí, nemá dostatečnou kapacitu či nevyhovuje z jiných důvodů. Členové komunity se postupně aktivně zapojují do přípravy a budování tohoto zázemí, plánování jeho zaměření a činností, rozhodování o jeho podobě, organizace aktivit, řízení a zajištění běžného provozu, vyhodnocení funkčnosti a efektivity. Již dříve aktivizovaná komunita může v rámci předkládaných projektů na komunitní práci vytvořit a provozovat místo či prostory, kde se komunita setkává a realizuje.

Projekty na komunitní práci musí povinně obsahovat všechny následující klíčové aktivity:

- KA 1: Mapování kontextu komunity a potřeb členů komunity
- KA 2: Práce na tématu a potřebách komunity
- KA 3: Tvorba sociální sítě a vazeb komunity na aktéry
- KA 4: Vzdělávání realizačního týmu a aktivních členů komunity
- KA 5: Odborná/metodická podpora, supervize realizačního týmu
- KA 6: Evaluace / vyhodnocení komunitní práce se zapojením komunity

Vodítka pro předkládání projektů komunitní práce⁵

<p>Jaký problém projekt řeší, - předmět projektu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vydefinujte konkrétní problém (případně problémy komunity/lokality), který chcete a jste schopni projektem na komunitní práci řešit. • Uveďte popis problému, upřesnění, proč je důležité ho řešit prostřednictvím komunitní práce (objektivní situace s bydlením, sousedským nebo občanským soužitím v lokalitě, statistiky, analýzy, šetření apod.), koho se problém dotýká (jaké cílové skupiny, případně dalších subjektů), jaké jsou důsledky neřešení problému (ekonomické, sociální aj.) pro cílovou skupinu a společnost v dané obci/lokalitě. Existují-li pro vaši lokalitu/komunitu data, uveďte také zdroj těchto dat. • Dále pak popište způsoby, jimiž se dosud problém řešil, jaká byla jejich účinnost, v čem a proč nebyly efektivní. Případně popište, z jakého důvodu se neřešil. (Pokud se objevil problém jako nový, popište, v čem je nový). • Doporučujeme uvést vazbu projektu (řešeného problému) na relevantní strategické dokumenty.
<p>Cíle a očekávané přínosy projektu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stručně zmapujte a v samostatné příloze popište cílovou skupinu projektu/komunitu⁶ a její potřeby ve vstupní analýze (předběžnou analýzou nepříznivých sociálních situací, terénním šetřením v lokalitě, zapojením CS či na základě předchozího mapování potřeb CS)⁷. • Formulujte cíle projektu tak, aby reagovaly na řešený problém a výstupy klíčových aktivit vedly ke splnění cíle. • Upřesněte cíle projektu tak, aby byly konkrétní, reálně dosažitelné v daném čase a za daných podmínek, měřitelné a kvantifikovatelné (procentuálně, početně apod.).
<p>Popis klíčových aktivit projektu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Popište jednotlivě <u>všechny</u> níže uvedené klíčové aktivity tak, aby bylo zřejmé, jak, kde, kdy a s kým bude komunitní práce probíhat. • Podrobně popište a konkretizujte obsah <u>všech</u> níže uvedených aktivit dle podmínek (kontextu) dané lokality/obce a zmapovaných potřeb komunity tak, aby vám poskytl jednoznačné metodické vodítko při realizaci projektu. • U <u>každé</u> z níže uvedených aktivit uvedte: období realizace dané klíčové aktivity projektu, místo a metodu. • U <u>každé</u> z níže uvedených aktivit stanovte konkrétní měřitelné výstupy, které povedou k dosažení cílů projektu. • U všech položek rozpočtu uveďte vazbu ke konkrétní klíčové aktivitě.

⁵ Projekt by měl detailněji rozpracovat uvedené kategorie, zodpovědět na uvedené otázky a reagovat na místní specifika zjištěná ve vstupní analýze. Měl by být vnitřně konzistentní a logický (vazby mezi záměrem a cíli projektu → obsahem klíčových aktivit → výstupy klíčových aktivit → výstupy a výsledky projektu). Intervenční logika je správná, pokud se aktivitami dosáhne výstupů, které naplní projektový cíl. Dosažení cíle projektu musí přispět k řešení vymezeného problému.

⁶ Komunitou se myslí členové, na které zaměřuje komunitní pracovník svou pozornost. Komunitou (primární cílovou skupinou) jsou členové sociálně vyloučení či ohrožení sociálním vyloučením a aktéry (sekundární cílovou skupinou) jsou organizace, sousedství apod.

⁷ Podrobná struktura **vstupní analýzy** viz vzor uvedený ve výzvě.

- Aktivitu seřadte za sebou dle časové posloupnosti a zajistěte jejich logickou provázanost.
- V případě nedostatečného počtu znaků přiložte popis klíčových aktivit v samostatné nepovinné příloze.

KA 1: Mapování kontextu komunity a potřeb členů komunity

Mapování kontextu komunity probíhá dynamicky a průběžně v souladu s principy metody komunitní práce. Klíčové pro proces komunitní práce je mapování kontextu komunity a potřeb v daném aktuálním čase. Doporučujeme mapování evidovat v časovém horizontu a jeho vývoj (např. viz pracovní list „mapování kontextu komunity“ v Metodice komunitní práce). Doporučenou technikou jsou participativní veřejná setkání.

- Popište, jakými způsoby zmapujete kontext komunity, jaké nástroje a metody k tomu budete využívat v první fázi realizace projektu.
- Popište současný stav zmapování kontextu a potřeb komunity a jak na tento stav budete při realizaci projektu navazovat.
- Popište, jakým způsobem budete mapovat komunitu a ověřovat její potřeby i v průběhu projektu.
- Popište, jakým způsobem budete potřeby komunity evidovat a reflektovat (např. „pracovní list mapování potřeb“ viz Metodika komunitní práce).
- Popište způsoby aktivizace členů komunity.
- Případně popište, jakým způsobem budete analyzovat a využívat zdroje uvnitř i vně komunity.

Doporučujeme popsat výchozí stav komunity a na něm reflektovat popis navržených postupů a využitých metod, případně způsobů evidence činností.

KA 2: Práce na tématu a potřebách komunity

- Popište, jakým způsobem budete vybírat témata a potřeby pro účely realizace komunitní práce.
- Popište, jakými způsoby budete evidovat a koordinovat práci na analyzovaných potřebách a tématech, jaké participativní techniky budete při plánování a realizaci témat využívat.
- Popište, kdo bude na tématech a potřebách participovat a spolupracovat (jedná se o stávající vazby a sociální sítě, které jsou v lokalitě k dispozici).
- Popište, jakým způsobem bude tvořena strategie plánů a cílů určených komunitou, jaké procesy a techniky lze využívat pro celou komunitu.

Doporučenou technikou je akční plánování (viz příloha Metodiky komunitní práce).

KA 3: Tvorba sociální sítě a vazeb komunity na aktéry – multidimenzionální přesah, posilování sousedství, spolupráce se sociálními službami a sociálními pracovníky obce

- Popište, jakým způsobem budete rozvíjet sociální síť komunity s aktéry a sousedstvím. Jedná se o konkrétní způsoby a metody, které mají mezikulturní a komunitní charakter.
- Popište, jakým způsobem budete podporovat posilování místních sousedství a komunikaci mezi nimi.
- Popište, jakým způsobem bude navázána spolupráce s místními sociálními službami na území obce a jak bude posilovat tuto spolupráci.
- Popište, jak bude nastavena spolupráce s obcí a jejími sociálními pracovníky a jak tuto spolupráci budete rozvíjet.

KA 4: Vzdělávání realizačního týmu a aktivních členů komunity

- Popište, jestli a případně jakým způsobem využijete vzdělávání v oblasti facilitace a mediace (případně za účasti externího facilitátora nebo mediátora).

	<ul style="list-style-type: none"> ● Popište, jak často a jakým způsobem budete realizovat intervizní a metodické porady týmu zaměřené na reflexi postupů a metod komunitní práce. ● Popište, jestli a případně jakým způsobem využijete (externí) konzultace konkrétních technik a metod vhodných pro realizaci komunitní práce. ● Popište, jestli a případně jakým způsobem využijete vzdělávání v participativních postupech a metodách. ● Popište, jestli a případně jakým způsobem budou členové týmu absolvovat vzdělávací kurzy (povinně pro komunitního pracovníka) ● Popište plánované neformální vzdělávání aktivních členů komunity a realizačního týmu v průběhu projektu. <p>Doporučujeme vzdělávání realizačního týmu a aktivních členů v oblasti facilitace, mediace, zvládání konfliktních situací, práce s médii (PR a propagace).</p> <p>Doporučujeme vytvořit kompetenční model členů realizačního týmu (pro začínající projekty během realizace, pro navazující projekty před zahájením).</p> <p>KA 5: Odborná/metodická podpora, supervize realizačního týmu</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Popište, jakým způsobem budete reflektovat a naplňovat proces, realizaci jednotlivých činností a naplňování principů komunitní práce (viz dále „Vodítka pro realizaci projektů komunitní práce“). ● Popište, jakým způsobem bude probíhat metodická a odborná podpora vašeho týmu a jak bude evidována. <p>KA 6: Evaluace / vyhodnocení komunitní práce se zapojením komunity</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Popište, jakým způsobem budou zapojování členové komunity do procesu evaluace, kdo z externích subjektů / spolupracujících organizací se bude podílet na evaluaci projektu. ● Popište, zda se bude jednat o interní či externí evaluaci, případně jak bude externí evaluátor spolupracovat s realizačním týmem. ● Popište předpokládaný harmonogram realizace evaluace projektu v návaznosti na termíny přípravy průběžných Zpráv o realizaci a Závěrečné zprávy o realizaci. ● Popište, jaké evaluační nástroje budete využívat pro závěrečnou evaluaci dopadu projektu.
<p>Cílové skupiny projektu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Z výčtu cílových skupin⁸ vyberte, konkretizujte a podrobněji popište členění místní komunity, na kterou se budete v projektu zaměřovat: <ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Primární cílová skupina</u> <ul style="list-style-type: none"> - Osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením ○ <u>Sekundární cílová skupina</u> <ul style="list-style-type: none"> - Veřejnost – sousedé a další obyvatelé obce/lokality ● Ke zvolené primární cílové skupině doplňte bližší popis, který by měl obsahovat: <ul style="list-style-type: none"> - informace o identifikaci cílové skupiny, její velikosti a struktuře, - zda, jak dlouho a jakým způsobem se s CS pracovalo/pracuje, - jaká je pro tuto skupinu v obci/lokalitě dostupná síť služeb, - základní popis situace CS odvozený ze zjištěných nepříznivých sociálních situací, terénního šetření v lokalitě nebo či na základě předchozího mapování situace CS u navazujících projektů, - posouzení potenciálu dosáhnout sociální změny na úrovni místního společenství (včetně rizik neúspěchu) prostřednictvím aktivizace členů komunity, - popis zapojení CS v průběhu projektu. ● Uveďte zdroje předkládaných informací.

⁸ Výčet cílových skupin je uveden v bodě 4.3 výzvy.

V projektech na komunitní práci lze podpořit i **vzdělávání, metodickou podporu a supervizi týmu, konkrétně:**

- profesní (odborné) vzdělávání sociálních pracovníků dle § 111 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů,
- supervize realizačního týmu – možné kombinovat formy skupinové, individuální a případové supervize, dle potřeby realizačního týmu a průběhu projektu:
  - o supervize realizačního týmu je povinná,
  - o povinný rozsah supervize je minimálně 12 hodin za jeden rok (12 měsíců realizace projektu),
  - o rozsah jedné supervize by neměl být delší než 3 hodiny,
  - o role supervizora odpovídá standardům Českého institutu pro supervizi se zkušeností se supervizí v sociální sféře,
- průběžné vzdělávání členů týmu i členů komunity:
  - o minimální rozsah vzdělávání komunitních pracovníků je 16 hodin za rok (12 měsíců realizace projektu),
  - o vzdělávání může mít podobu akreditovaného vzdělávání, neformálního vzdělávání, metodické podpory – externích metodických porad z jiných realizací komunitní práce či stáže jiných příkladů komunit či realizace komunitní práce,
  - o cílem vzdělávání je posilování dovedností a kompetencí členů realizačního týmu (především komunitních pracovníků) a případně i aktivních členů komunity,
  - o oblasti vzdělávání musí mít jasnou souvislost s realizací komunitní práce pro cílovou skupinu (např. oblast komunikace, řízení a zvládání konfliktu, facilitace, spolupráce, metody komunitní práce, charakteristika komunity a její specifika, sociokulturní specifika Romů apod.).

Výdaje na zajištění vzdělávání, metodickou podporu a supervizi týmu hradí příjemce z paušálu. Náplň a způsob zajištění vzdělávání, metodické podpory a supervize realizačního týmu žadatel povinně popíše v žádosti o podporu, a to v podobě samostatné klíčové aktivity (viz povinné aktivity KA 4: Vzdělávání realizačního týmu a aktivních členů komunity a KA 5: Odborná/metodická podpora, supervize realizačního týmu, které musí projekt na komunitní práci obsahovat) a zároveň nastaví vzhledem k těmto aktivitám odpovídající indikátory a jejich hodnoty (viz bod 4.2 výzvy).

Průběžný monitoring a závěrečné vyhodnocení je pro všechny realizátory této aktivity **povinné**. **Závěrečná evaluace dopadu** je povinná jen v případě, že se k ní žadatel v rámci aktivit zaváže. Evaluace je vždy hrazena z paušální částky projektu. Podrobný popis je uveden v příloze č. 4 výzvy – Kritéria evaluace komunitní práce.

Tvorba metodických materiálů ke komunitní práci nebude podporována z přímých osobních nákladů projektu.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity komunitní práce:

- Garant komunitní práce
- Komunitní pracovník
- Koordinátor komunitní práce

2) Podpora sociálních služeb

Podporovány budou takové druhy sociálních služeb, které mají dopad na vymezené cílové skupiny a zaměřují se na zapojení osob do ekonomického, sociálního, pracovního života společnosti.

Konkrétně budou podporovány pouze následující **druhy sociálních služeb (taxativní vymezení)**:

- Kontaktní centra (§ 59 zákona č. 108/2006 Sb.)
- Krizová pomoc (§ 60 zákona č. 108/2006 Sb.)
- Nízkoprahová denní centra (§ 61 zákona č. 108/2006 Sb.)
- Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (§ 62 zákona č. 108/2006 Sb.)
- Noclehárny (§ 63 zákona č. 108/2006 Sb.)
- Služby následné péče (§ 64 zákona č. 108/2006 Sb.) - pouze ambulantní forma (podpora nové kapacity či inovativního způsobu poskytování, nikoliv podpora současné stabilní služby)
- Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65 zákona č. 108/2006 Sb.)
- Terénní programy (§ 69 zákona č. 108/2006 Sb.)
- Odborné sociální poradenství (§ 37 zákona č. 108/2006 Sb.)
- Pečovatelská služba (§ 40 zákona č. 108/2006 Sb.) – pouze terénní forma se zdůvodněním potřeby (nesmí se jednat pouze o dovážku obědů) zajišťující osobám podporu v rozsahu základních činností pečovatelské služby s převahou (min. 80% podíl) základních činností pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu a pomoc při osobní hygieně.

Způsobilé aktivity a s nimi spojené výdaje jsou pouze takové, které jsou zaměřené na podporu a financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním základních činností sociálních služeb, a to v rozsahu stanoveném zákonem. Jejich výčet a charakteristiky jsou uvedeny v části třetí, hlavě I, díle 2 až 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o sociálních službách“)⁹.

Aktivita je zaměřena na přímou práci s CS a poskytování základních činností sociálních služeb včetně možného vzdělávání realizačního týmu. Nebude podporováno síťování a podpora zaměstnanců jiných organizací. V rámci této KA nebudou podporovány žádné fakultativní ani doplňkové činnosti, podporovány budou pouze základní činnosti vyjmenovaných sociálních služeb.

Žadatel je povinen v popisu žádosti o podporu uvést konkrétní identifikátor sociální služby vztahující se k této aktivitě včetně shody podporované cílové skupiny uvedené v registru poskytovatelů sociálních služeb.

Podporovány budou:

- **nové sociální služby nebo stávající sociální služby rozšiřující se svojí kapacitou**, které působí v daném regionu či lokalitě,
- **stávající sociální služby** – mohou být podporovány pouze za předpokladu, že tyto služby (jejich kapacity uvedené v žádosti o podporu) nebyly bezprostředně¹⁰ před podáním žádosti o podporu financovány krajem z účelově poskytnuté dotace MPSV dle § 101 a) zákona č. 108/2006 Sb., případně jim poskytnutí této dotace nebylo před podáním žádosti schváleno orgány kraje. Obdobně se postupuje v případě

⁹ Viz také vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách

¹⁰ Bezprostředně = v kalendářním roce, ve kterém je podána žádost, nebo v roce přecházejícímu roku, v němž je žádost podána, a to za předpokladu, že o dotacích pro poskytovatele sociálních služeb na příslušný kalendářní rok nebylo orgány kraje v době podání žádosti rozhodnuto.

sociálních služeb, které jsou financovány dle § 104 odst. 3 písm. a) zákona č. 108/2006 Sb.

Podmínky podpory:

- potřebnost sociální služby musí být doložena strategickým dokumentem obce pro oblast sociálních služeb/sociálního začleňování¹¹ (v případě obcí typu A) nebo tzv. Plánem sociálního začleňování daného území (v případě obcí typu B a C),
- registrace sociální služby v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách,
- zařazení služby do sítě sociálních služeb uvedené ve střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb příslušného kraje, případně MPSV (nezbytný je soulad kapacit).

V projektech na podporu sociálních služeb lze podpořit i vzdělávání, metodickou podporu a supervizi týmu, konkrétně:

- profesní (odborné) vzdělávání sociálních pracovníků/pracovníků v sociálních službách dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů,
- supervize realizačního týmu – možné kombinovat formy skupinové, individuální a případové supervize, dle potřeby realizačního týmu a průběhu projektu:
  - o supervize realizačního týmu je povinná,
  - o povinný rozsah supervize je minimálně 12 hodin za jeden rok (12 měsíců realizace projektu),
  - o rozsah jedné supervize by neměl být delší než 3 hodiny,
  - o role supervizora odpovídá standardům Českého institutu pro supervizi se zkušeností se supervizí v sociální sféře,
- průběžné vzdělávání dalších členů týmu (pokud nejsou výše uvedeni):
  - o minimální rozsah vzdělávání pracovníků realizačního projektu je 24 hodin za rok (12 měsíců trvání projektu),
  - o vzdělávání může mít podobu akreditovaného vzdělávání, neformálního vzdělávání, metodické podpory – externích metodických porad či stáže,
  - o cílem vzdělávání je posilování dovedností a kompetencí členů realizačního týmu,
  - o oblasti vzdělávání musí mít souvislost s realizací dané sociální služby a podpory CS,
- vzdělávání zaměřené na sociokulturní specifika Romů.

Výdaje na zajištění vzdělávání, metodickou podporu a supervizi týmu hradí příjemce z paušálu. Náplň a způsob zajištění vzdělávání, metodické podpory a supervize realizačního týmu žadatel povinně popíše v žádosti o podporu, a to v podobě samostatné klíčové aktivity. Žadatel je zároveň povinen nastavit i vzhledem k této aktivitě odpovídající indikátory a jejich hodnoty (viz bod 4.2 výzvy).

Příjemci budou mít povinnost spolupracovat s poskytovatelem dotace na **monitoringu projektu formou poskytnutí vybraných dat**. Jednotlivé ukazatele a další podmínky budou řešeny v samostatné instrukci. Sběr dat pro monitoring je zaměřený na vyhodnocování změn v nepříznivé sociální situace, kterých se osobám s podporou sociální služby, realizované v rámci projektu, daří dosahovat, s vazbou na cíle služby a vazbou na konkrétní cíle (opatření), které projekt naplňuje. Východiskem pro monitoring/sběr dat je zaměření na změny nepříznivé sociální situace osob podporovaných sociální službou v rámci projektu prostřednictvím **naplňování standardu kvality sociálních služeb č. 15, zejména kritéria 15 a)**¹².

¹¹ Například střednědobý plán rozvoje sociálních služeb obce.

¹² Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách

Tvorba metodických materiálů v aktivitě na podporu sociálních služeb nebude podporována z přímých osobních nákladů projektu.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity podpora sociálních služeb:

- Sociální pracovník
- Pracovník v sociálních službách/terénní pracovník
- Vedoucí služby/koordinátor
- Expert/case manager
- Psycholog/psychoterapeut
- Právník
- Peer konzultant

3) Podpora ohrožených rodin s dětmi

Podporovány budou níže uvedené fakultativní činnosti v rámci poskytovaných sociálních služeb, které mají dopad na vymezené cílové skupiny a zaměřují se na zapojení osob do ekonomického, sociálního, pracovního života společnosti (na zprostředkování přístupu ke službám podporujícím návrat na trh práce, integraci těchto osob zpět do společnosti doprovázenou návratem na trh práce a na udržení se na trhu práce).

Financování fakultativních činností sociálních služeb bude v rámci této aktivity výzvy přípustné pouze za dodržení podmínek uvedených níže.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi – fakultativní činnosti zaměřené na:

- budování přirozených a neformálních vazeb osob pečujících o dítě, jež přispívají k přenosu informací o výchově, získávání informací o možnostech řešení obtížných životních situací a praktických dovedností a návyků spojených s výchovou a péčí o domácnost, zdravým životním stylem (např. zážitkové aktivity, kurzy, pobyty),
- aktivizaci vlastních sil rodiny (rodinné konference, family coaching a další) při řešení a zvládnutí situace spojené s rizikem ohrožení dítěte, zaměřené na vytvoření podpůrných kapacit v lokalitě,
- aktivity terapeutické a psychologické podpory a krizové intervence,
- programy a aktivity specifické i nespecifické psychoterapeutické podpory cílené na rodiny s dětmi a na děti ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené, zaměřené na selektivní či indikované prevence rizikového či problémového chování, terapeutické intervenční skupiny zaměřené současně na děti i rodiče,
- podporu vzniku a fungování rodičovských svépomocných skupin v kontextu podpory rozvoje rodičovských kompetencí,
- podpora vytváření systematických doučovacích programů¹³,
- podpora a aktivizace rodin při nástupu dětí do předškolního/školního zařízení (například doprovázení dětí do těchto zařízení),
- programy tranzitní péče, tj. podpora dítěte v situaci, kdy dochází ke změně prostředí – umístění do ústavní výchovy, ZDVOP, ale i podpora dětem, které přecházejí s rodiči/rodičem do pobytové sociální služby (azylové domy),
- programy zaměřené na práci s biologickou rodinou při provázení fází odebrání dítěte,
- 6týdenní efektivní programy pro intenzivní podporu pro rodiny, u nichž bezprostředně došlo k odebrání dítěte, zaměřené na návrat dítěte do rodiny (psychosociální podpora rodičů, rodinných zástupců); následné programy na podporu, případně udržení změny a pozitivního vývoje ve směřování rodiny (motivace a aktivizace členů rodiny např. prostřednictvím motivačních rozhovorů, coachingu a obdobných metod),
- aktivity zaměřené na zajištění kontaktů dětí umístěných mimo rodinu (v ústavní i náhradní rodinné péči) s rodiči a podpora informování dítěte a zajištění jejich názoru s důrazem na ochranu práv dětí, podpora rodičům při udržování kontaktu s dítětem (psychosociální i materiální).

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež – fakultativní činnosti zaměřené na:

- posilování vlastních kompetencí dětí a mládeže, změnu postojů a získávání pozitivních vzorů (peer mediace, mentoring) neformálním způsobem, nedílnou součástí jsou aktivity zaměřené na rozvoj kapacit asistentů (peer konzultanti, peer mentoring) v preventivních službách, programy zaměřené na vytvoření a podporu skupin peer aktivistů (kteří jsou jednak přímo podpořeni CS a zároveň členové realizačního týmu projektu) a kteří svými postoji mohou pozitivně působit na své vrstevníky,
- programy podporující inkluzi ohrožených dětí do širšího kolektivu, rozvoje jejich talentů, navázání pozitivních vazeb rodičů i dětí mimo komunitu sociálně vyloučených,

¹³ V rámci této činnosti se nesmí v projektu jednat o duplicitu s podporou v rámci programů vyhlášených MŠMT (např. Národní plán obnovy, Operační program Jan Ámos Komenský).

- aktivity terapeutické a psychologické podpory a krizové intervence,
- aktivity efektivně podporující děti ohrožené rizikovým chováním¹⁴ / sociálně patologickými jevy ve smyslu vyhledávání, prevence a příp. řešení problémů vznikajících v důsledku rizikového chování s důrazem na osobnostní, sociální a morální rozvoj s cílem přispět ke stabilizaci dítěte ve vztahu k jeho rodině, ke vzdělávání; edukativní aktivity určené dětem (podle jejich věku) zaměřené na oblast psychického, fyzického nebo sexuálního zneužívání, zaměřené na rizika související se závislostí a sexuálním chováním, zaměřené na zvyšování občanské nebo finanční gramotnosti apod.

Terénní programy – fakultativní činnosti zaměřené na:

- edukační aktivity zaměřené na poskytování základní zdravotní péče osobám žijícím v sociálně vyloučených lokalitách

Fakultativní činnosti společné pro všechny podporované sociální služby zaměřené na rodiny s dětmi:

- aktivity na podporu informovanosti a vědomého rozhodování s ohledem na dopady situace a rozhodnutí pro všechny zúčastněné, eliminaci násilí v rodinách, realizace advokační práce (vč. Právního zastoupení u soudů),
- aktivity podporující rozvoj neformální individualizované podpory z komunity,
- edukativní programy zaměřené na vztahová témata, osobnostní rozvoj v kontextu uplatnění ve společnosti apod.

Podporované aktivity zohledňují perspektivu genderové rovnosti.

Podmínky podpory:

- žadatel může v projektu **kombinovat aktivity** pod bodem 2) *Podpora sociálních služeb* (základní činnosti sociální služby) s aktivitami pod bodem 3) *Podpora ohrožených rodin s dětmi* (fakultativní činnosti sociální služby) nebo **projekt zaměřit pouze na aktivity pod bodem 3) Podpora ohrožených rodin s dětmi (fakultativní činnosti sociální služby)**, pro obě varianty platí, že **možným žadatelem je pouze poskytovatel registrované sociální služby** dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Nebude možné podpořit organizace, které mají pouze pověření k výkonu sociálně právní ochrany dětí.
- Žadatel je **povinen v popisu žádosti o podporu uvést konkrétní identifikátor sociální služby vztahující se k této aktivitě** včetně shody cílové skupiny uvedené v registru.
- Doučování dětí a klasická podpora volnočasových aktivit komerčního charakteru nebudou v této aktivitě podporovány ani jako fakultativní služba.

V projektech na podporu ohrožených rodin s dětmi lze podpořit i vzdělávání, metodickou podporu a supervizi týmu, konkrétně:

- profesní (odborné) vzdělávání sociálních pracovníků/pracovníků v sociálních službách dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů,
- supervize realizačního týmu – možné kombinovat formy skupinové, individuální a případové supervize, dle potřeby realizačního týmu a průběhu projektu:
  - o supervize realizačního týmu je povinná,
  - o povinný rozsah supervize je minimálně 12 hodin za jeden rok (12 měsíců realizace projektu),

¹⁴ „...takové chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost“ str. 28-29. MIOVSKÝ, M. Historie a současné pojetí školské prevence rizikového chování v ČR. Část 1. (str. 17-34) In: MIOVSKÝ, M. Prevence rizikového chování ve školství I. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga. 2015. 328 s. ISBN 978-80-7422-392-1

- rozsah jedné supervize by neměl být delší než 3 hodiny,
- role supervizora odpovídá standardům Českého institutu pro supervizi se zkušeností se supervizi v sociální sféře,
- průběžné vzdělávání dalších členů týmu (pokud jsou uvedeni v realizačním týmu v přímých nákladech projektu),
  - minimální rozsah vzdělávání pracovníků realizačního projektu je 24 hodin za rok (12 měsíců trvání projektu),
  - vzdělávání může mít podobu akreditovaného vzdělávání, neformálního vzdělávání, metodické podpory – externích metodických porad či stáže,
  - cílem vzdělávání je posilování dovedností a kompetencí členů realizačního týmu,
  - oblasti vzdělávání musí mít souvislost s realizací dané sociální služby a podpory CS,
- vzdělávání zaměřené na sociokulturní specifika Romů.

Výdaje na zajištění vzdělávání, metodickou podporu a supervizi týmu hradí příjemce z paušálu. Náplň a způsob zajištění vzdělávání, metodické podpory a supervize realizačního týmu žadatel povinně popíše v žádosti o podporu, a to v podobě samostatné klíčové aktivity. Žadatel je zároveň povinen nastavit i vzhledem k této aktivitě odpovídající indikátory a jejich hodnoty (viz bod 4.2 výzvy).

Příjemci budou mít povinnost spolupracovat s poskytovatelem dotace na **monitoringu projektu formou poskytnutí vybraných dat**. Jednotlivé ukazatele a další podmínky budou řešeny v samostatné instrukci. Sběr dat pro monitoring je zaměřený na vyhodnocování změn v nepříznivé sociální situace, kterých se osobám daří dosahovat, s vazbou na konkrétní cíle (opatření), které projekt naplňuje.

Tvorba metodických materiálů v aktivitě na podporu ohrožených rodin s dětmi nebude podporována z přímých osobních nákladů projektu.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity podpora ohrožených rodin s dětmi:

- Sociální pracovník
- Pracovník v sociálních službách/terénní pracovník
- Vedoucí služby/koordinátor
- Expert/case manager
- Psycholog/psychoterapeut
- Krizový intervent
- Speciální/sociální pedagog
- Vychovatel/pedagog volného času
- Právník
- Peer konzultant/pomocný pracovník z řad CS

4) Podpora osob závislých nebo závislostí ohrožených

Aktivita cílí na podporu programů sekundární a terciární prevence pro osoby ohrožené závislostmi (včetně nelátkových závislostí), osoby závislé na návykových látkách a dalších rizikových formách chování, osoby s duální diagnózou a pro jejich rodinné příslušníky, mimo zdravotnické služby a péči, např.:

- programy zaměřené na minimalizaci zdravotních a sociálních rizik u osob užívajících omamné a psychotropní látky (dále „OPL“) nebo u osob OPL ohrožených a rizik spojených s hazardním hraním,
- svépomocné a aktivizační programy (využití peer konzultanta v oblasti závislostí),
- adiktologická psychosociální intervence,
- aktivity a programy zaměřené na integraci osob užívajících drogy do pracovního procesu, např. rozvojem stávajících služeb, kdy se aktivní uživatelé drog podílejí na aktivitách harm reduction (včetně jejich úvodního zaškolení do poskytování aktivit) apod.,
- rodinné terapie,
- doléčovací aktivity pro osoby po léčbě závislostí, které opustí např. terapeutickou komunitu, ale nadále jim je poskytována podpora a programy zaměřené na integraci osob užívajících drogy nebo alkohol a hazardní hráče do pracovního procesu.

Uvedené programy lze vhodně kombinovat s aktivitou 2) Podpora sociálních služeb, která umožňuje financovat sociální služby v rozsahu základních činností dle zákona o sociálních službách. V případě zaměření projektu pouze na výše uvedené programy se bude vždy jednat o aktivity realizované mimo základní činnosti příslušné sociální služby.

Výdaje na **zajištění vzdělávání, metodické podpory a supervize realizačního týmu** hradí příjemce z paušálu. V případě, že žadatel plánuje realizovat vzdělávání a supervizi realizačního týmu, je povinen náplň a způsob zajištění vzdělávání, metodické podpory a supervize realizačního týmu detailně popsat v žádosti o podporu, a to v podobě samostatné klíčové aktivity. Zároveň je povinen nastavit i vzhledem k této aktivitě odpovídající indikátory a jejich hodnoty (viz bod 4.2 výzvy).

Příjemci budou mít povinnost spolupracovat s poskytovatelem dotace na **monitoringu projektu formou poskytnutí vybraných dat.** Jednotlivé ukazatele a další podmínky budou řešeny v samostatné instrukci. Sběr dat pro monitoring je zaměřený na vyhodnocování změn v nepříznivé sociální a bezpečnostní situace v obci/lokalitě realizované v rámci projektu a které se daří dosahovat, s vazbou na konkrétní cíle (opatření), které projekt naplňuje.

Klíčové pozice:

- Vedoucí služby/koordinátor
- Pracovník s CS
- Peer konzultant/pomocný pracovník z řad CS
- Adiktolog
- Psycholog/psychoterapeut

5) Podpora řešení dluhové problematiky

Dluhové poradenství bude v projektech podporováno výhradně jako **cílená přímá podpora a pomoc osobám z cílové skupiny**, podpora aktivit směřující k aktivnímu řešení zadluženosti či předluženosti, ke snížení rizika sociálního vyloučení z důvodu předluženosti, jedná se zejména o:

- a) zpracování a podávání insolvenčních návrhů/podání návrhů na oddlužení,
- b) proces mapování dluhů, sestavení rodinných rozpočtů,
- c) aktivity vedoucí k řešení exekucí (zastavování exekucí atd.),
- d) aktivity podporující mimosoudní způsob řešení konfliktů,
- e) aktivity směřující k hájení práv klientů v rámci soudního řešení jejich sporů, zejména podpora během nalézacího řízení, sepisování vyjádření k soudu, podávání opravných prostředků proti platebnímu rozkazu a rozsudku, pomoc s podáním žaloby na vydání bezdůvodného obohacení (po zastavení protiprávních exekucí) apod.,
- f) rozvoj terénního dluhového poradenství (pouze sociální služba – odborné sociální poradenství),
- g) zvyšování kompetencí cílové skupiny v oblasti práce s dluhy, a to formou individuální přímé práce s cílovou skupinou, individuální modelace života s dluhy a bez dluhů (příprava pro život v jasných podmínkách hospodaření bez dluhů).

Výše uvedené aktivity je **nutné řešit komplexně včetně přímé práce s cílovou skupinou**. Dílčí aktivity a) a b) lze realizovat pouze v kombinaci s dalšími aktivitami uvedenými pod body c) až g).

Dále je možné podpořit v kombinaci s výše uvedenými aktivitami i aktivity zaměřené na:

1. snižování specifických dluhů např. v souvislosti s trestnou činností, neuhrazené pokuty, dluhy na nájemném a podobně,
2. podporu osob v průběhu procesu oddlužení, které budou mimo jiné působit preventivně proti možnému zrušení oddlužení ze strany soudu,
3. spolupráci partnerů na místní úrovni, spolupráce představitelů obce s nestátními neziskovými organizacemi, vytvoření pravidel a strategie přístupu k řešení zadluženosti na úrovni obce, včetně implementace nových nástrojů zaměřených na předcházení nárůstu pohledávek obce a jejich efektivnější správy,
4. prevenci ztráty zaměstnání z důvodů předlužení, podpora pracovníků s exekucemi a odbourávání specifických bariér v přirozeném prostředí klienta, např. individuální dluhové poradenství v zaměstnání, podpora v jednání se zaměstnavatelem atd.,
5. obnovu narušené (v souvislosti s dluhy) životní stability (např. krizová intervence), obnovu narušených (v souvislosti s dluhy) partnerských či mezilidských vztahů (pouze sociální služba – odborné sociální poradenství),
6. šíření informovanosti o dostupné terapeutické podpoře či poskytovateli konkrétní sociální služby, která by klientovi mohla být nápomocna, sestavení rodinných rozpočtů a práce s rodinnými financemi, seznámení s možnostmi získání a udržení zaměstnání, včetně možnosti legálních přívýdělků.

Nebudou podporovány skupinové workshopy, kurzy, přednášky a ostatní skupinové aktivity.

Aktivity f) a 5. je možné realizovat jen v rámci sociální služby – Odborného sociálního poradenství. Závazné podmínky podpory sociálních služeb ve výzvě jsou uvedeny v aktivitě 2) Podpora sociálních služeb.

V této aktivitě se nesmí jednat o anonymní osoby.

V projektech na podporu dluhové problematiky lze podpořit jako doplňkovou aktivitu i **vzdělávání, metodickou podporu a supervizi týmu, konkrétně:**

- profesní (odborné) vzdělávání sociálních pracovníků/pracovníků v sociálních službách dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v případě podpory sociální služby odborného sociálního poradenství v projektu, a to v rozsahu maximálně 72 hodin za dobu trvání projektu,
- supervize realizačního týmu – možné kombinovat formy skupinové, individuální a případové supervize, dle potřeby realizačního týmu a průběhu projektu, supervize realizačního týmu není povinná, v případě, že supervizi žadatel zahrne do projektu je doporučeno toto nastavení:
  - o rozsah supervize minimálně 12 hodin za jeden rok (12 měsíců realizace projektu),
  - o rozsah jedné supervize by neměl být delší než 3 hodiny,
  - o role supervizora odpovídá standardům Českého institutu pro supervizi se zkušeností se supervizí v sociální sféře,
- průběžné vzdělávání dalších členů týmu (pokud jsou uvedeni ve vymezení pozic v přímých osobních nákladech na zaměstnance):
  - o doporučený rozsah vzdělávání pracovníků realizačního projektu je 8 hodin za rok (12 měsíců trvání projektu),
  - o vzdělávání může mít podobu akreditovaného vzdělávání, neformálního vzdělávání, metodické podpory,
  - o cílem vzdělávání je posilování dovedností a kompetencí členů realizačního týmu,
  - o oblasti vzdělávání musí mít jasnou souvislost s realizací dané sociální služby a podpory CS,
- vzdělávání zaměřené na sociokulturní specifika Romů.

Výdaje na zajištění vzdělávání, metodickou podporu a supervize týmu hradí příjemce z paušálu. Náplň a způsob vzdělávání, metodické podpory a supervize realizačního týmu žadatel detailně popíše v žádosti o podporu, a to v podobě samostatné klíčové aktivity, a zároveň nastaví i vzhledem k těmto aktivitám odpovídající indikátory a jejich hodnoty (viz bod 4.2 výzvy).

Příjemci budou mít povinnost spolupracovat s poskytovatelem dotace na **monitoringu projektu formou poskytnutí vybraných dat**. Jednotlivé ukazatele a další podmínky budou řešeny v samostatné instrukci. Sběr dat pro monitoring je zaměřený na vyhodnocování změn v nepříznivé sociální situaci, kterých se osobám s podporou protidluhových aktivit realizovaných v rámci projektu daří dosahovat, s vazbou na cíle služby a vazbou na konkrétní cíle (opatření), které projekt naplňuje.

Tvorba metodických materiálů v aktivitě na podporu řešení dluhové problematiky nebude podporována z přímých osobních nákladů projektu.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity na podporu řešení dluhové problematiky:

- Dluhový poradce
- Garant v oblasti dluhů
- Vedoucí služby/koordinátor
- Mediátor
- Psycholog/psychoterapeut
- Právník

6) Podpora posílení výkonu sociální práce na obcích

Aktivita je zacílena na **zvýšení dostupnosti sociální práce** a na **posílení výkonu profesionální realizace sociální práce** podle § 109 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“) **na úrovni obcí¹⁵**.

Na úrovni obcí I. typu se jedná o výkon sociální práce jako vhodných aktivit v kontextu činnosti obce podle § 94 zákona o sociálních službách a podle § 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

Na úrovni obcí II. typu se jedná o výkon činností sociální práce podle § 63 až 65 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi

Na úrovni obcí III. typu se jedná se o výkon činností sociální práce podle § 92 a § 93a zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

V případě obcí II. a III. typu nesmí docházet k duplicitnímu financování ve vztahu k Dotačnímu řízení na výkon činností sociální práce pro příslušný rok. Cílem je posílení výkonu sociální práce (rozšíření/navýšení úvazků pracovníků) nad rámec jejího standardního financování formou dotací ze státního rozpočtu (MPSV).

V případě obcí I. typu činnosti sociální práce podle místních podmínek a po dohodě s příslušnou obcí v přenesené působnosti vhodně doplňují výkon sociální práce v přenesené působnosti obcí III. typu, nesmí se s nimi překrývat, naopak by na ně měly vhodně navazovat nebo je doplňovat. Klíčová je domluva na vzájemné spolupráci všech stran. Obec I. typu je povinna kontaktovat příslušnou obec III. typu a na vhodném modelu spolupráce, v souladu se systémovým nastavením výkonu sociální práce v přenesené působnosti, se s ní dohodnout.

Sociální pracovník obce I. typu bude tedy vhodně doplňovat a navazovat na činnosti spadající pod přenesenou působnost obcí III. typu, včetně realizace sociálního šetření, depistáže (cíleně vyhledávat klienty na svém území), sociálního poradenství. Ve své činnosti se zaměří, podle místních podmínek a potřebnosti, zejména na vyhledávání osob v obtížné či rizikové situaci, poté i nabízení odborné pomoci a v kontextu poskytování sociálního poradenství i na zprostředkování a koordinaci dalších odborných služeb s cílem zajistit klientům komplexní podporu a pomoc. Sociální pracovník v obci I. typu může být podle principu subsidiarity, převážně prvním kontaktem, na který se klient při řešení své nepříznivé sociální situace obrací. Pro nastavení fungujících modelů spolupráce při výkonu činností sociální práce i mimo její rámec včetně zajištění potřebných služeb a komplexní pomoci pro klienta je však nezbytné postupovat ve spolupráci s ORP, sdílet s ORP informace.

Uznatelné pozice v případě obcí I. typu:

- Case manager
- Sociální pracovník

Pracovní pozice může být nově vytvořena nebo se může jednat o rozšíření/navýšení úvazku u stávající pozice. Pracovní pozice, resp. úvazek sociálního pracovníka může být v projektu sdílen pro více obcí I. typu.

Uznatelné pozice v případě obcí II. a III. typu:

- Garant sociální práce
- Case manager
- Sociální pracovník

Pracovní pozice může být nově vytvořena nebo se může jednat o rozšíření/navýšení úvazku u stávající pozice.

---

¹⁵ s výjimkou agendy sociálně-právní ochrany dětí

Zaměření činností:

- Podpora rozvoje a profesionalizace sociální práce.
- Zavedení a ověření inovativních řešení v oblasti sociální práce realizované sociálními pracovníky.
- Nastavení systému zjišťování efektivity výkonu sociální práce ve vztahu ke klientovi, zjišťování správnosti využití technik sociální práce pro klienta a mapování skutečných problémů klienta způsobujících nepříznivou sociální situaci komplexním způsobem.
- Sociální práce v oblasti prevence eskalace nepříznivých sociálních jevů – terénní sociální práce, depistáž, monitoring, základní sociální poradenství.
- Podpora nástrojů a programů zaměřených na evaluaci činností sociální práce s dopady na rozvíjení její kvality a odbornosti včetně supervize.
- Využívání inovativních metod, aktivity zaměřené na zvyšování kvality vykonávané sociální práce a podpora a zdokonalování stávajících technik a metod.
- Případová sociální práce v oblasti koordinace (case management, plánování podpory dle individuálních potřeb, zdrojů a možností apod.).
- Spolupráce v místních podmínkách – podpora síťování a spolupráce s dalšími sociálními pracovníky (SP ORP, OSPOD, Úřad práce ČR, poskytovatelé sociálních služeb, školy apod.), i multidisciplinární spolupráce s dalšími odborníky a aktéry (případové konference, cílená setkávání, vytváření platforem, sdílení dobré praxe aj.) – v rámci obce, v rámci správního území i mezi obcemi.
- Zavádění programů a nástrojů mezioborové a mezirezortní spolupráce zaměřených na spolupůsobnost a návaznost pomáhajících intervencí.
- Podpora komunitního plánování a garance realizace výstupů komunitního plánování.
- Podpora spolupráce s krajským úřadem a MPSV (analýzy a jejich vyhodnocování, monitoring).
- Podpora spolupráce při výkonu sociální práce v obcích I. typu s obcemi III. typu (zahájení povinné spolupráce, rozvoj nastavené spolupráce).
- V případě sociálních pracovníků z obcí I. typu je nezbytné, aby kontaktovali sociální pracovníky/vedoucí sociálního odboru ORP s cílem dojednat konkrétní model spolupráce při výkonu činností sociální práce, která je systémově nastavena v přenesené působnosti. Tato dohoda/model spolupráce může/nemusí být samostatným dokumentem/výstupem projektu, a bude zárukou toho, že díky dojednané spolupráci nebude docházet v sociální práci v místních podmínkách obcí k duplicitám a diskontinuitě, ale spíše k vyplňování „bílých míst“ v podobě deficitů v dostupnosti sociální práce v malých obcích typu I. a zároveň k posílení koordinačních procesů při zprostředkování potřebných služeb a komplexní podpory klientům v nepříznivé sociální situaci.

V projektech na podporu sociální práce na obcích lze podpořit jako doplňkovou aktivitu i **vzdělávání, metodickou podporu a supervizi týmu, konkrétně:**

- Profesní (odborné) vzdělávání sociálních pracovníků dle § 111 zákona o sociálních službách.
- Požadavky na vzdělávání:
  - o Kurzy, které svým profilem odpovídají jejich činnosti a mohou tak prohloubit již stávající zkušenosti ve vztahu k zákonu o sociálních službách, viz kompetence a náplň práce. Proškolení včetně podpory výcviků, které nejsou hrazené z dotačního titulu poskytovaného MPSV na výkon sociální práce, např. psychosociální, které nejsou v souladu s Metodikou, konkrétně s částí III, odst. 4, výdajem nezbytně nutným k výkonu sociální práce a nespádají do uznatelných výdajů za další vzdělávání podle části IV, odst. 1.5 a 1.6. Výběr

kurzů/vzdělávacích programů může zahrnovat i takové, které nejsou akreditované MPSV, ale jsou přínosné pro rozvoj dovedností či znalostí sociálního pracovníka s ohledem na řešenou problematiku, včetně vzdělávání zaměřené na sociokulturní specifika Romů.

- Rozsah školení je alespoň 20 hodin nad rámec povinného vzdělávacího minima 24 hod/rok (povinné vzdělávací minimum je způsobilé jen pro nové pracovní pozice).
- Supervize sociálních pracovníků – forma skupinová/týmová, individuální
  - o Supervize (u stávajících sociálních pracovníků lze hradit náklady spojené se supervizí za předpokladu, že jsou zapojeni do projektu a nebyla jim zajištěna supervize, resp. hrazeny náklady na ni z jiných zdrojů).
  - o Minimální rozsah pro týmovou supervizi je 3x ročně.
  - o Minimální rozsah pro případovou individuální supervizi je 8 hodin za osobu/rok.
- Organizace a účast na pracovních odborných setkání na úrovni správního území, sdílení dobré praxe napříč republikou zejména s přilehlými obcemi, které mohou mít obdobnou cílovou skupinu díky geografickému umístění a mohou společně sdílet zkušenosti z praxe, které by jim mohly pomoci řešit nastalé situace, setkávání se za účelem navazování kontaktů a sdílení kontaktů např. za účelem podpory multidisciplinární spolupráce, metodická podpora napříč obcemi v celé České republice za možné přítomnosti zástupců krajských úřadů, potažmo MPSV. Může se jednat o nastavení pravidelných setkávání několikrát do roka, a tím zachovávat a podporovat síť sociálních pracovníků a dalších odborníků, kteří jsou součástí sociální práce. Může se jednat o setkávání formou kazuistických seminářů, odborných školení apod.
  - o Min. doporučený rozsah pro setkávání – v rámci on-line prostoru 6x do roka.
  - o Min. doporučený rozsah pro setkání osobní – 1x do roka.

Výdaje na zajištění vzdělávání, metodickou podporu a supervize týmu hradí příjemce z paušálu. Náplň a způsob vzdělávání, metodické podpory a supervize realizačního týmu žadatel detailně popíše v žádosti o podporu, a to v podobě samostatné klíčové aktivity, a zároveň nastaví i vzhledem k těmto aktivitám odpovídající indikátory a jejich hodnoty (viz bod 4.2 výzvy). Projekty zaměřené pouze na vzdělávání nebudou podpořeny.

Příjemci budou mít povinnost spolupracovat s poskytovatelem dotace na **monitoringu projektu formou poskytnutí vybraných dat**. Jednotlivé ukazatele a další podmínky budou řešeny v samostatné instrukci. Sběr dat pro monitoring je zaměřený na vyhodnocování změn v nepříznivé sociální situaci, kterých se osobám s podporou sociální práce realizované v rámci projektu daří dosahovat, s vazbou na cíle služby a vazbou na konkrétní cíle (opatření), které projekt naplňuje.

Tvorba metodických materiálů v aktivitě na podporu posílení výkonu sociální práce na obcích nebude podporována z přímých osobních nákladů projektu.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity na podporu posílení výkonu sociální práce na obcích:

- Sociální pracovník
- Garant sociální práce obce
- Case manager obce

7) Podpora prevence zdraví

Podporovány budou preventivní programy/aktivity v oblasti podpory zdraví osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách.

Tyto aktivity nesmí kolidovat s úkony hrazenými zdravotní pojišťovnou.

Cílem aktivity je zefektivnění primární a sekundární prevence cílové skupiny prostřednictvím zřízení pozice zdravotního mediátora, který v území zajišťuje **mediaci ve zdraví**.

Mediace ve zdraví je chápána jednak jako **individuální poradenství** v péči o zdraví a integrace jednotlivců a rodin do zdravotního systému ČR a jednak jako zajišťování **edukační činnosti v oblasti podpory zdraví** a zdravého životního stylu, včetně osvěty o psychickém, fyzickém a sexuálním zdraví. Podpora může být zaměřena i na edukaci o psychickém, fyzickém a sexuálním násilí, o rizicích závislostí a sexuálního chování.

Zdravotní mediátor:

- Přímou prací s CS mapuje míru začlenění, resp. vyloučení ze sítě zdravotních a návazných služeb a integruje klienty do systému těchto služeb (tj. registrace klékařům primární zdravotní péče – PLD, PLDD, gynekologie, stomatologie, prostředkování ke screeningovým programům, ad.).
- Vyhodnocuje příčiny snížené dostupnosti prevence a mediací mezi prostředím klienta a zdravotních služeb zefektivňuje jejich využití.
- Systematickou terénní prací se dostává k zanedbaným/dlouhodobě neřešeným zdravotním problémům a preventuje jejich prohlubování zprostředkováním odborné pomoci a zvyšováním zdravotní gramotnosti klienta i edukací k sociokulturnímu senzitivě zdravotníků/pracovníků organizací, se kterými klient přichází do styku.
- Prostřednictvím individuálního poradenství a vzdělávání emancipuje jednotlivce a rodiny k soběstačnosti v oblasti péče o zdraví, včetně psychického zdraví a v případě dětí a dospívajících i psychosociálního vývoje, a vede je k udržitelné změně chování ve prospěch zdravého životního stylu.
- Připravuje a sjednává edukační aktivity.

Podporované aktivity zohledňují perspektivu genderové rovnosti v souvislosti s prevencí v oblasti zdraví.

V rámci aktivity je možné realizovat i **skupinové/komunitní edukace** v základních oblastech podpory zdraví.

Edukace může probíhat různými formami uplatňovanými ve veřejném zdravotnictví, například tematicky zaměřené workshopy, kampaně, soutěžní a herní aktivity¹⁶ s cílem edukace, odborné přednášky, dny zdraví atp. Aktivity mohou být zaměřené na nízkoprahové zpřístupnění jak teoretických informací z oblasti podpory zdraví, tak základních zdravotnických měření krevních a tělních parametrů (krevní tlak, hladina krevního cukru, cholesterol, viscerální tuk atd.) s cílem zachytit možné rizikové hodnoty a včas napojit klienty na odbornou pomoc, což zprostředkovává mediátor. Nízkoprahová dostupnost (mimo „kamennou budovu“) zahrnuje realizaci aktivit v místech, která jsou fyzicky a sociálně dobře dostupná cílové skupině, tedy v místě nebo blízko místa bydliště a v prostorách, kde se osoby ohrožené sociálním vyloučením cítí bezpečně a společensky komfortně.

Podmínkou realizace je garance aktivit odbornými pracovníky, kteří splňují kvalifikační předpoklady k výkonu zvolené (tematické) činnosti (např. psychické zdraví – psychoterapeut, dentální hygiena – dentální hygienista/hygienistka, prevence diabetu – diabetolog/diabetoložka atp. **(uhrazení odborníků bude v projektu probíhat z paušální sazby)**).

---

¹⁶ V projektu nelze finančně podpořit sportovní aktivity.

Obdobně pronájmy prostor pro realizaci aktivit, PR aktivity (tisk pozvánek, edukačních letáků, ad.), reklama na sociálních sítích a dalších kanálech), edukační pomůcky pro realizaci vzdělávacích programů (např. modely tělních orgánů relevantních k jednotlivým oblastem edukace atd.) budou v projektu hrazeny z paušální sazby.

V projektech na podporu prevence zdraví lze doplňkově podpořit i **vzdělávání zdravotního mediátora a supervizi týmu, konkrétně:**

- supervize realizačního týmu – možné kombinovat formy skupinové, individuální a případové supervize, dle potřeby realizačního týmu a průběhu projektu:
  - o povinný rozsah supervize minimálně 12 hodin za jeden rok (12 měsíců v projektu),
  - o rozsah jedné supervize nesmí být delší než 3 hodiny,
  - o role supervizora odpovídá standardům Českého institutu pro supervizi se zkušeností se supervizí v sociální sféře,
- průběžné vzdělávání zdravotního mediátora:
  - o doporučený rozsah vzdělávání je 80 hodin za dobu realizace projektu,
  - o vzdělávání může mít podobu akreditovaného vzdělávání (kombinace různých kurzů), neformálního vzdělávání (např. přenos dobré praxe), metodické podpory, akreditace není vyžadována, je jen doporučená, včetně vzdělávání zaměřené na sociokulturní specifika Romů,
  - o cílem vzdělávání je posilování dovedností a kompetencí zdravotního mediátora.

Výdaje na zajištění vzdělávání, metodickou podporu a supervize týmu hradí příjemce z paušálu. Náplň a způsob zajištění vzdělávání, metodické podpory a supervize realizačního týmu žadatel detailně popíše v žádosti o podporu, a to v podobě samostatné klíčové aktivity, a zároveň nastaví i vzhledem k těmto aktivitám odpovídající indikátory a jejich hodnoty (viz bod 4.2 výzvy).

Příjemci budou mít povinnost spolupracovat s poskytovatelem dotace na **monitoringu projektu formou poskytnutí vybraných dat**. Jednotlivé ukazatele a další podmínky budou řešeny v samostatné instrukci. Sběr dat pro monitoring je zaměřený na vyhodnocování změn v nepříznivé sociální situaci, kterých se osobám s podporou uvedených činností daří dosahovat, s vazbou na konkrétní cíle (opatření), které projekt naplňuje.

Tvorba metodických materiálů v aktivitě na podporu prevence zdraví nebude podporována z přímých osobních nákladů projektu.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity na podporu prevence zdraví:

- Zdravotní mediátor
- Vedoucí služby/koordinátor
- Expert/case manager

DOPLŇKOVÉ AKTIVITY:

Na tyto aktivity nelze podat samostatný projekt, **daná problematika musí být vždy kombinována v projektu s některou z aktivit pod body 1 až 7.**

8) Podpora participativních metod práce s cílovou skupinou

Participace v územích s koncentrací sociálního vyloučení by měla usilovat o zapojení obyvatel s kumulací sociálních problémů v občanské oblasti, resp. na úrovni dopadů občanského a politického zmocnění, občanské gramotnosti a rozvoje komunity. Bez jejich aktivního zapojení do rozhodování, realizace aktivit na místní úrovni a účasti na životě komunity v přirozených podmínkách místního společenství se pravděpodobně jejich situace nezlepší a dopady tohoto stavu budou nadále negativně ovlivňovat celou společnost.

Na tuto dílčí aktivitu nelze podat samostatný projekt, **daná problematika musí být vždy součástí jiného tematicky zaměřeného projektu** např. ve spojitosti s podporou v oblasti podpory komunitní práce, v oblasti podpory sociálních služeb apod.¹⁷ **V případě využití participativních metod v projektu jako samostatné klíčové aktivity** je nutné jednoznačně popsat jejich vliv na sociální začleňování osob z cílové skupiny (např. sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených). **Zároveň projekt musí kombinovat aktivity tak, aby vždy v projektu byly obsaženy aktivity s vazbou na indikátory.** Jedná se o naplňování indikátorů 600 000 Celkový počet účastníků (podpor nad 40 hodin) a indikátoru 670 102 Využívání podpořených služeb (podpora do 40 hodin).

Zaměření činností – participativní metody práce se zapojením cílové skupiny za účelem:

- a) rozvoje a podpory inovativních nápadů a přístupů v komunitě,
- b) aktivizace členů komunity,
- c) vzájemné spolupráce uvnitř i vně komunity,
- d) posilování participativních metod práce postavených na aktivním zapojování lidí (členů komunit) žijících v dané obci/lokalitě do procesu plánování, realizace a vyhodnocování dílčích projektů/intervencí,
- e) podpory vzdělávacích aktivit přispívajících k boji s diskriminací, jedná se o podporu vzdělávacích aktivit zaměřených na destigmatizaci cílové skupiny, na informování o příčinách, formách diskriminace a způsobech prevence a odstraňování diskriminace, poskytování poradenství cílovým skupinám týkající se nediskriminace a rozvoj různých forem služeb pro oběti diskriminace.

Participativní metody práce s cílovou skupinou představují další možnost zapojování osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených do prevence a do rozhodovacích procesů na místní úrovni s cílem angažovat je do definování a řešení problémů za použití kooperativního rozhodování. Přehledný popis participativních metod práce je k dispozici na webovém portálu www.participativnimetody.cz v sekci „participativní metody“.

Tvorba metodických materiálů v této doplňkové aktivitě nebude podporována z přímých osobních nákladů projektu.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity:

- Koordinátor participace na obci
- Peer konzultant/pomocný pracovník z řad CS

---

¹⁷ Projekty na podporu komunitní sociální práce obsahují vždy implicitně i podporu participativních metod práce s cílovou skupinou, v případě podpory KSP v projektu tedy není nutné psát na participativní metody práce s CS samostatnou klíčovou aktivitu.

9) Podpora programů zaměřených na boj s diskriminací a anticiganismem

Jedná se o podporu aktivit zaměřených na destigmatizaci cílové skupiny, na informování o příčinách, formách diskriminace a způsobech prevence a odstraňování diskriminace.

- poskytování poradenství cílovým skupinám týkající se nediskriminace,
- poskytování bezplatné právní pomoci a poradenství v oblasti diskriminace a anticiganismu,
- rozvoj různých forem služeb pro oběti diskriminace (např. zastoupení před soudem, za účelem zajištění ochrany a pomoci obětem diskriminace, včetně obětí rasové diskriminace, při řešení případů diskriminace soudními, případně mimosoudními prostředky, a zároveň předcházení těmto sporům),
- osvětová činnost v lokalitě s cílem bourání předsudků,
- advokační aktivity s cílem přijetí opatření na posílení právních záruk proti diskriminaci.

Na tuto aktivitu nelze podat samostatný projekt, **daná problematika musí být vždy součástí jiného tematicky zaměřeného projektu** např. ve spojitosti s podporou komunitní práce, v oblasti podpory sociálních služeb apod. **V případě využití programů zaměřených na boj s diskriminací a anticiganismem v projektu je nutné uvést toto téma jako samostatnou klíčovou aktivitu** a jednoznačně popsat její vliv na sociální začleňování osob z cílové skupiny (osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených). **Zároveň projekt musí kombinovat aktivity tak, aby vždy v projektu byly obsaženy aktivity s vazbou na indikátory.** Jedná se o naplňování indikátorů 600 000 Celkový počet účastníků (podpora nad 40 hodin) a indikátoru 670 102 Využívání podpořených služeb (podpora do 40 hodin).

Tvorba metodických materiálů v této doplňkové aktivitě nebude podporována z přímých osobních nákladů projektu.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity:

- Koordinátor boje s diskriminací a anticiganismem
- Expert/odborný konzultant/advokační pracovník
- Peer konzultant/pomocný pracovník z řad CS
- Právník